

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

09 _____ 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»

Освітньо-кваліфікаційний рівень – «бакалавр»

(на базі ОКР «Молодший спеціаліст»)

Інститут мистецтв

2014 – 2015 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» (на базі ОКР «Молодший спеціаліст»).

Розробник:

Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «01» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

_____
(підпис)

Т.М. Пляченко

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Опис предмета навчальної дисципліни	6
III. Тематичний план навчальної дисципліни	7
<i>Тематичний план навчальної дисципліни III курс</i>	7
<i>Тематичний план навчальної дисципліни IV курс</i>	8
IV. Програма навчального курсу	9
V. Навчально-методична карта дисципліни	12
<i>Навчально-методична карта дисципліни III курс</i>	12
<i>Навчально-методична карта дисципліни IV курс</i>	13
VI. Завдання для самостійної роботи студента	14
<i>Завдання для самостійної роботи студента III курс</i>	14
<i>Завдання для самостійної роботи студента IV курс</i>	15
·	
VII. Система поточного й підсумкового контролю	16
VIII. Методи навчання	18
IX. Методичне забезпечення курсу	18
X. Вимоги до екзаменів	19
XI. Орієнтовний репертуар	20
XII. Рекомендована література	23
Основна література	23
Додаткова література	23

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» розроблена викладачами кафедри інструментально-виконавської майстерності на основі освітньо-професійної програми підготовки «Бакалавр» галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» на базі ОКР «Молодший спеціаліст».

У підготовці вчителя музики чільне місце відводиться дисципліні «Основний музичний інструмент. Фортепіано», який вивчається протягом 8 семестрів за такими розділами:

- теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки);
- методико-технологічний (відповідає специфіці навчання гри на фортепіано);
- практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів і їх художнього виконання);
- самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних індивідуальних заняттях).

Мета навчального курсу: подальший розвиток набутих на попередніх курсах умінь, навичок, поглиблення у студентів комплексу виконавських здібностей, які необхідні у навчальній, просвітницькій і майбутній роботі в шкільних освітніх закладах.

Розроблення професійних вимог до сучасного вчителя музики має ґрунтуватися на його компетентнісній моделі, що потребує визначення її сутності, змісту і значення у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики. Компетентнісний підхід у вищій мистецькій освіті передбачає особливу організацію освітнього процесу навчального закладу, який спрямовано на формування у студентів системи знань, умінь, навичок необхідних у практичній музично-педагогічній діяльності. Професійна компетентність студента музичного мистецтва є неодмінною умовою його становлення як професіонала, що успішно здійснює свою професійну роботу. Структуру і зміст **компетенцій** студентів у результаті вивчення курсу можна сформулювати так:

- опанування студентом техніки гри на музичному інструменті;
- оволодіння інтерпретаційними уміннями;
- розвиток музичних здібностей студентів (музичний слух, музична пам'ять. Відчуття метро-ритму тощо);
- опанування педагогічним репертуаром та засвоєння методів роботи над музичним твором;
- розвиток інтелектуальної, естетичної і духовної сфер студента на високохудожніх зразках вітчизняної і зарубіжної музики.

Основні завдання навчального курсу:

- активізація творчих можливостей студентів на основі засвоєння музичного репертуару різних епох, стилів, жанрів;
- озброєння студента орієнтованою моделлю побудови професійної діяльності з безліччю її варіантів;

– формування готовності вирішувати питання добору та інтерпретування дидактично-доцільних зразків національного і всесвітнього музичного мистецтва з урахуванням вікових можливостей дітей різних категорій шкільного віку.

Освітньо-кваліфікаційні вимоги щодо кінцевого результату вивчення студентом курсу «Основний музичний інструмент. Фортепіано».

Студенту належить знати:

– провідні методи і завдання власної педагогічно-виконавської діяльності з позиції гуманізації освіти;

– специфіку музичного мистецтва різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів;

– специфіку виконання репертуару з програм музичного виховання у дитячих закладах і загальноосвітній школі;

– закономірності комунікації, налагодження психологічного контакту засобами музичного мистецтва;

– критерії аналізу, самоаналізу, критерії оцінювання роботи дітей;

– методика логічного та поетапного засвоєння музичного твору;

– чинників формування опорних елементів педагогічно-виконавської майстерності;

– особливості звукоутворення в творах різних жанрів, стилів і форм.

Студент повинен уміти:

– реалізувати педагогічно-виконавський задум інтерпретації музичних творів;

– відтворювати музичні твори з слухання у відповідності стилів художньо-виразно та досконало-технічно;

– вільно читати нотний текст з листа творів різної складності;

– самостійно працювати над музичним твором;

– транспонувати, спрощувати і ускладнювати фактури програмового шкільного репертуару;

– використовувати розмаїття форм і методів проведення уроків та спрямовувати їх на всебічний творчий розвиток дитини;

– аналізувати та оцінювати результати роботи дітей на заняттях;

– самовдосконалювати виконавську майстерність.

**II. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

Курс	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS 4,5</p> <p>Загальна кількість годин III курс – 162 IV курс – 162</p> <p>Кількість годин на тиждень: III курс – 4 IV курс – 4</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 – «Мистецтво».</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 – «Музичне мистецтво».</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр».</p>	<p>Нормативна дисципліна</p> <p>Рік підготовки: 3,4 роки</p> <p>Семестри: 5– 8</p> <p>Аудиторні заняття: III курс – 62год. IV курс – 72 год.</p> <p>Практичні заняття: III курс – 62 IV курс – 72</p> <p>Самостійна робота: III курс – 57 IV курс – 47</p> <p>Модульний контроль: III курс – 7 IV курс – 7</p> <p>Семестровий контроль: III курс – 36 IV курс – 36</p> <p>Вид підсумкового контролю: Екзамени: III курс (VI сем.) IV курс (VIII сем.)</p>

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

III курс								
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Модульний контроль	Самостійна робота
V СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Вдосконалення та закріплення виконавських навичок								
1.1	Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів	17	8			8	1	8
1.2	Педагогічно-виконавський задум	17	8			8	1	8
Разом		34	16			16	2	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Структура та драматургія дитячих творів різних жанрів								
2.1	Драматургія сонатної форми	19	9			9	1	9
2.2	Ознайомлення з різними формами сучасної та джазової музики	19	9			9	1	9
Разом		38	18			18	2	18
Усього за V семестр		72	24			34	4	34
VI СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3: Фортепіанно-художня виразність								
3.1	Розширення музичного світогляду	25	8		10	8	1	6
3.2	Опанування виконавських навичок у творах шкільного репертуару	25	8		10	8	1	6
Разом		50	16		20	16	2	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4: Удосконалення та закріплення фортепіанно-художніх навичок								
4.1	Опанування різних форм звуковидобування	20	6		8	6	0,5	5,5
4.2	Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень	20	6		8	6	0,5	5,5
Разом		40	12		16	12	1	11
Усього за VI семестр		90	28		36	28	3	23
УСЬОГО		162	62		36	62	7	57

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

IV курс								
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Підсумковий контроль	Самостійна робота
VII СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5: Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності								
5.1	Розвиток виконавських навичок у роботі над поліфонічними творами великої форми.	18	12			12	1	5
5.2	Розвиток навичок стилізованої і жанрової інтерпретації фортепіанних творів.	18	12			12	1	5
<i>Разом</i>		36	24			24	2	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6: Компетентність у галузі музично-педагогічного виконавства								
6.1	Опанування музичних творів із шкільного репертуару.	18	12			12	1	5
6.2	Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для слухання.	18	12			12	1	5
<i>Разом</i>		36	24			24	2	10
Усього за VII семестр		72	48			48	4	20
VIII СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7: Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва								
7.1	Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.	22,5	6		10	6	0,5	6
7.2	Акумуляція виконавсько-художніх умінь і навичок.	22,5	6		9	6	0,5	7
<i>Разом</i>		45	12		19	12	1	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8: Художньо-виконавська майстерність								
8.1	Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.	22,5	6		8,5	6	1	7
8.2	Реалізація художньо-виконавських і педагогічних завдань шкільного репертуару.	22,5	6		8,5	6	1	7
<i>Разом</i>		45	12		17	12	2	14
Усього за VIII семестр		90	24		36	24	3	27
УСЬОГО		162	72		36	72	7	47

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (III КУРС, V СЕМЕСТР)

Вдосконалення та закріплення виконавських навичок

Тема 1.1. Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів.

Формування виконавських навичок на п'єсах шкільного репертуару (слухання 1-7 клас). Знання особливостей звуковидобування в творах різних жанрів, стилів. Художньо-виразне виконання творів з слухання у відповідності до стилю.

Тема 1.2. Педагогічно-виконавський задум.

Аналіз стильових особливостей виконання всієї програми. Репетиційна робота щодо реалізації художнього замислу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (III КУРС, V семестр)

Структура та драматургія дитячих творів різних жанрів

Тема 2.1. Драматургія сонатної форми.

Аналіз структури творів виконуваної програми. Ознайомлення з драматургією сонатного алегро.

Тема 2.2. Ознайомлення з різними формами сучасної та джазової музики.

Перекладання сучасної оперно-симфонічної музики. Вміння імпровізувати за даною гармонічною схемою. Оволодіння навичками спрощення та ускладнення фактури акомпанементу. Формування гнучкості природності інтонації. Формувати вміння володіти різноманітними ритмічними формулами джазової музики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 (III КУРС, V СЕМЕСТР)

Фортепіанно-художня виразність

Тема 3.1. Розширення музичного світогляду.

Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функції артикуляції. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування.

Тема 3.2. Опанування виконавських навичок у творах шкільного репертуару.

Удосконалення роботи над технічним розвитком студентів, розвинення різних видів техніки. Опанування сучасних ритмів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул дитячої музики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 (III КУРС, VI СЕМЕСТР)

Удосконалення та закріплення фортепіанно-художніх навичок

Тема 4.1. Опанування різних форм звуковидобування.

Удосконалення навичок кантіленного звуку. Читання з листа творів з модуляцією, складним ритмом. Оволодіння вмінням якісного звуковидобування, динаміки, штриха, фразування, виразності, виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером.

Тема 4.2. Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень.

Розвиток самоконтролю за своїми діями, грою та інтонаційною і образною точністю виконання. Вміння дати емоційно-образну та раціонально-логічну оцінку власному виконанню музики. Творче ставлення до музичних творів, враховуючи характерні риси кожного твору програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5 (IV КУРС, VII СЕМЕСТР)

Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності

Тема 5.1. Розвиток виконавських навичок у роботі над поліфонічними творами великої форми.

Продовження оволодіннями навичками поліфонічного мислення, поліфонічного контролю, його взаємодія з виконавськими прийомами, різними видами поліфонічної техніки. Вміння у творах великої форми опанувати драматургію музичного образу. Формування масштабного музичного мислення.

Тема 5.2. Розвиток навичок стильової і жанрової інтерпретації фортепіанних творів.

Вміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів. Розуміння значення тембрального забарвлення, реалізація художнього задуму кожного з творів програми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6 (IV КУРС, VII СЕМЕСТР)

Компетентність в галузі музично-педагогічного виконавства

Тема 6.1. Опанування музичних творів з шкільного репертуару.

Знання специфіки відтворення фортепіанних творів різних епох, стилів, жанрів, враховуючи особливості сприйняття даного віку школярів.

Тема 6.2. Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для слухання.

1 Вміння поєднувати мелодичну лінію та акомпанемент, оволодіння навичками спільного музикування. Вміння виконувати музичні твори для слухання досконало-технічно та художньо-виразно.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7 (IV КУРС, VIII СЕМЕСТР)

Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва

Тема 7.1. Створення художнього образу фортепіанного твору та відтворення його емоційного змісту.

Формування уявлень про специфіку музично-образного відтворення світу, використання власного емоційно-естетичного досвіду для створення художнього образу фортепіанного твору. Вміння створювати певний емоційний настрій для кращого відтворення змісту музичного твору. Вміння розкрити ідейно-естетичний зміст твору, через розвиток музичної форми.

Тема 7.2. Акумулявання виконавсько-художніх умінь та навичок.

Формування творчого підходу до виконання музичних творів. Розширення динамічних можливостей, вдосконалення та закріплення звучання інструменту. Вдосконалення змістового та виразного виконання, вміння усвідомлювати твір в цілому при реалізації виконавських завдань.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8 (IV КУРС, VIII СЕМЕСТР)

Художньо-виконавська майстерність

Тема 8.1. Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту.

Репетиційна робота над технічними труднощами. Вміння реалізовувати художній задум в концертному виступі.

Тема 8.2. Реалізація художньо-виконавських та педагогічних завдань з шкільного репертуару.

Вміння виконувати музичні твори з слухання музики досконало технічно та художньо-виразно у відповідності до стилю. Знання специфіки музичного сприйняття школярів різного віку.

**V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

V семестр

VI семестр

III курс. Практичні заняття – 54 год. Самостійна робота – 57 год. Модульний контроль – 7 год

Семестровий контроль – 36 год. Аудиторні заняття – 64 год.

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Удосконалення і закріплення виконавських навичок		Структура та драматургія творів різних жанрів		Фортепіанно-художня виразність		Удосконалення та закріплення фортепіанно-технічних навичок	
К-сть балів за модуль	203		224		203		161	
Заняття	8	8	9	9	8	8	6	6
Теми занять та кількість балів	Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів	Педагогічно-виконавський задум	Драматургія сонатної форми	Ознайомлення з різними формами сучасної та джазової музики	Розширення музичного світогляду	Опанування виконавських навичок у творах шкільного репертуару та етюдах	Опанування форм звуковидобування	Розвиток внутрішнього слуху та образних уявлень
Відвідування	4 б	4 б	4, 5 б	4, 5 б	4б	4б	3 б	3б
Робота під час занять	80	80	90	90	80	80	60	60
Самостійна робота	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б
Види поточного контролю	25		25		25		25	
Рейтинговий бал	Всього без урахування коефіцієнту – 427бали				Всього без урахування коефіцієнту – 364 бали			
Підсумковий контроль					Екзамен – 40 балів			
Коефіцієнт	13,1							

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

VII семестр

VIII семестр

IV курс. Практичні заняття – 72 год. Самостійна робота – 47 год. Модульний контроль – 7 год. Семестровий контроль – 36 год. Аудиторні заняття – 72 год.

Модулі	Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6		Змістовий модуль 7		Змістовий модуль 8	
Назва модуля	Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності		Компетентність в галузі музично-педагогічного репертуару		Закріплення фортепіанних навичок, необхідних для кваліфікованої роботи майбутнього вчителя музики		Художньо-виконавська майстерність	
К-сть балів за модуль	287		287		161		161	
Заняття	12	12	12	12	6	6	6	6
Теми занять та кількість балів	Розвиток виконавських навичок під час роботи над поліфонічними творами та творами великої форми	Розвиток навичок стильної жанрової інтеграції фортепіанних творів	Опанування музичних творів з шкільного репертуару	Реалізація педагогічно-виконавського задуму при виконанні п'єс для студентів	Створення художнього образу фортепіанного твору та відображення його емоційного змісту	Акумуляція виконавсько-художніх умінь та навичок	Реалізація художньо-виконавських завдань державної програми з основного музичного інструменту	Реалізація художньо-виконавських та педагогічних завдань з шкільного репертуару
Відвідування	6 б	6 б	6 б	6 б	3 б	3 б	3 б	3 б
Робота під час занять	120	120	120	120	60	60	60	60
Сам. робота	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б	5 б
Види поточного контролю	25		25		25		25	
Рейтинговий бал	Всього без урахування коефіцієнту – 574 балів				Всього без урахування коефіцієнту – 322 балів			
Коефіцієнт					Екзамен – 40 балів			
	14,9							

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

III курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 9.1. Формування виконавських навичок на п'єсах дитячого репертуару. Знання особливостей звуковедення в творах різних жанрів, стилів.	8	Нотна література	Прослуховування	5
2.	Тема 9.2. Інтерпретаційна модель музичного твору. Виконавсько-інтерпретаційна модель музичного твору. Аналіз стильових особливостей виконання програми. Твори кантиленного характеру. Віртуозні твори. Емоційно-образний зміст музичних творів. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору.	8	Нотна література	Прослуховування	5
3.	Тема 10.1. Аналіз структурних творів виконуваної програми. Ознайомлення з драматургією сонатного алегро.	9	Нотна література	Прослуховування	5
4.	Тема 10.2. Перекладання сучасної оперно-симфонічної музики. Вміння імпровізувати за даною гармонічною схемою. Оволодіння навичками спрощення та ускладнення фактури акомпанементу. Формування гнучкості та природності інтонації.	9	Нотна література	Прослуховування	5
5.	Тема 11.1. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функції артикуляції. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування.	6	Нотна література	Прослуховування	5
6.	Тема 11.2. Удосконалення роботи над технічним розвитком студентів, розвинення різних видів техніки. Опанування сучасних ритмів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул дитячої музики.	6	Нотна література	Прослуховування	5
7.	Тема 12.1. Удосконалення навичок кантиленного звукв. Читання з листа творів з модуляцією, складним ритмом. Оволодіння вмінням якісного звуковидобування, динаміки, штриха, фразування, виразності виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером.	5,5	Нотна література	Прослуховування	5
8.	Тема 12.2. Розвиток самоконтролю за своїми діями, грою та інтонаційною і образною точністю виконання. Вміння дати емоційно-образну та раціонально-логічну оцінку виконуваних музиці. Творче ставлення до музичних творів, враховуючи характерні риси кожного твору програми.	5,5	Нотна література	Прослуховування	5
Усього		57			40

IV курс

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 13.1. Продовження оволодіння навичками поліфонічного мислення, поліфонічного контролю, його взаємодія з виконавськими прийомами, різними видами поліфонічної техніки. Вміння у творах великої форми опанувати драматургію музичного образу. Формування масштабного музичного мислення.	5	Нотна література	Прослуховування	5
2.	Тема 13.2. Уміння використовувати знання про форму, характер, динаміку розвитку фортепіанних творів. Розуміння значення тембрального забарвлення реалізація художнього задуму кожного з творів програми.	5	Нотна література	Прослуховування	5
3.	Тема 14.1. Знання специфіки відтворення фортепіанних творів різних епох, стилів, жанрів, враховуючи особливості сприйняття школярів даного віку.	5	Нотна література	Прослуховування	5
4.	Тема 14.2. Вміння поєднувати мелодичну лінію та акомпанемент оволодіння навичками спільного музикування. Вміння виконувати музичні твори для слухання досконало технічно та художньо виразно	5	Нотна література	Прослуховування	5
5.	Тема 15.1. Формування уявлень про специфіку музично-образного відтворення світу. Використання власного емоційно-естетичного досвіду для створення художнього образу фортепіанного твору. Уміння створювати певний емоційний настрій для кращого відтворення змісту музичного твору. Вміння розкрити ідейно-естетичний зміст твору через розвиток музичної форми.	6	Нотна література	Прослуховування	5
6.	Тема 15.2. Формування творчого підходу до виконання музичних творів. Розширення динамічних можливостей, удосконалення та закріплення звучання інструменту. Удосконалення змістового та виразного виконання, вміння усвідомлювати твір вцілому при реалізації виконавських завдань.	7	Нотна література	Прослуховування	5
7.	Тема 16.1. Репетиційна робота над технічними труднощами. Вміння реалізовувати художній задум у концертному виступі.	7	Нотна література	Прослуховування	5
8.	Тема 16.2. Вміння виконувати музичні твори з слухання музики досконало технічно та художньо-виразно у відповідності до стилю. Знання специфіки музичного сприйняття школярів різного віку.	7	Нотна література	Прослуховування	5
Усього		47			40

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Основний музичний інструмент. Фортепіано» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

№ п/п	Вид діяльності	Курс	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування	III	0,5	54	27
		IV	0.5	72	36
2.	Робота під час занять	III	10	54	540
		IV	10	72	720
3.	Модульні контрольні прослуховування	III	25	4	100
		IV	25	4	100
4.	Самостійна робота	III	5	8	40
		IV	5	8	40
	Всього без підсумкового контролю	III IV			707 896

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	«Відмінно»	A	Студент виявив відмінне володіння основним музичним інструментом, високий рівень виконавської техніки та інтерпретаційних умінь, бездоганно виконав твори екзаменаційної програми відповідно до програмових вимог з основного музичного інструменту.
82 – 89	«Добре»	B	Студент виявив добрий рівень володіння основним музичним інструментом та успішно виконав твори екзаменаційної програми з дотриманням авторського тексту та інтерпретаційного плану з незначними технічними огріхами.
75 – 81	«Добре»	C	В загальному вірне відтворення нотного тексту творів екзаменаційної програми з певними текстуальними помилками. Студент виявив належний рівень інструментально-виконавської техніки.
69 – 74	«Задовільно»	D	Студент виявив достатній рівень володіння основним музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми, але допустив кілька суттєвих текстуальних помилок.
60 – 68	«Задовільно»	E	Рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
35 – 59	«Незадовільно»	FX	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом, допустив значну кількість текстових помилок і технічних огріхів. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 – 34	«Незадовільно»	F	Студент допустив суттєві помилки в тексті твору, виявив низький рівень володіння основним музичним інструментом та неспроможність до подальшого навчання у ВНЗ (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу).

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентам упродовж вивчення навчального курсу
«Основний музичний інструмент»**

III КУРС – V СЕМЕСТР				МКР	ІНТЗ
Змістовий модуль 9 (практичні заняття + самостійна робота)		Змістовий модуль 10 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 9.1	Тема 9.2	Тема 10.1	Тема 10.2		
89	89	99,5	99,5	50	
Усього за V семестр без урахування коефіцієнта – 427 бали					

III КУРС – VI СЕМЕСТР				МКР	ІНТЗ
Змістовий модуль 11 (практичні заняття + самостійна робота)		Змістовий модуль 12 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 11.1	Тема 11.2	Тема 12.1	Тема 12.2		
89	89	68	68	50	
Усього за VI семестр без урахування коефіцієнта – 364 бали					

IV КУРС – VII СЕМЕСТР				МКР	ІНТЗ
Змістовий модуль 13 (практичні заняття + самостійна робота)		Змістовий модуль 14 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 13.1	Тема 13.2	Тема 14.1	Тема 14.2		
131	131	131	131	50	
Усього за VII семестр без урахування коефіцієнта – 574 бали					

IV КУРС – VIII СЕМЕСТР				МКР	ІНТЗ
Змістовий модуль 15 (практичні заняття + самостійна робота)		Змістовий модуль 16 (практичні заняття + самостійна робота)			
Тема 15.1	Тема 15.2	Тема 16.1	Тема 16.2		
68	68	68	68	50	
Усього за VIII семестр без урахування коефіцієнта – 322 бали					

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна) семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Робоча навчальна програма з дисципліни .
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем інструментального виконавства.
4. Методична література з навчання гри на фортепіано.
5. Аудіо- та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців

Х. ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНІВ

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою і формою, яка повинна максимально відтворювати рівень виконавських навичок і умінь студента, рівень його загальної музичної культури.

Програма екзамену повинна включати:

- поліфонічний твір;
- твір великої форми (сонатне алегро, класичні варіації, рондо, частина концерту);
- п'єса;
- твір шкільного репертуару.

Всі твори мають продемонструвати різні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики, музичного керівника.

Виконання поліфонічного твору дає можливість показати володіння навичками поліфонічного мислення, різними видами поліфонічної техніки, поліфонічного контролю і його взаємодії з виконавськими прийомами.

Велика форма (сонати, рондо, концерти) вимагає від студента вміння опанувати драматургією музичного образу і надає можливість здобути навички концептуального мислення.

П'єси – уміння виразно виконувати музичні твори різні за стилем, змістом, різноманітних за жанром, використовуючи різні засоби музично-художньої виразності (фразування, динаміка, педалізація, агогіка) та уміти реалізувати виконавські задуми шляхом точного прочитання нотного тексту та розуміння авторського задуму.

Твір з програми слухання музики у школі має практичне спрямування і вимагає застосування знань програмного матеріалу під час виконання завдань з вивчення музичного репертуару.

Викладач диференційовано підходить до складання програм для студентів.

Екзаменаційні програми студентів з основного музичного інструменту (фортепіано) обговорюються на засіданні предметної комісії на початку навчального року.

Зразки програм екзамену

I. Бах Й.С. Прелюдія та фуга Ре мажор

Гайдн Й. Соната Мі мінор I ч.

Кабалевський Д. Прелюдія Ля мінор

Ревуцький Л. Колискова

II. Скорик М. Прелюдія та фуга Мі мінор

Бетховен Л. Соната Ля мажор, I ч.

Косенко В. Менует № 2, тв. 3

Завадський В. Українська шумка

XI. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР ЕТЮДИ

III рік навчання

Беркович І. Маленькі етюди: №№ 33- 40.
Гедіке О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №№ 23., 29-32. Тв. 47. 30
легких етюдів: №№ 10, 16, 18, 21, 26. Тв. 58. 25 легких п'єс: №№ 13, 18, 20.
Гнесіна О. Маленькі етюди для починаючих. Зош. 4: №№ 31, 33.
Григорян Г. Два етюда .
Зірінг В. Тв. 36. Етюди: №№ 1, 2.
Лак Т. Тв. 172. Етюди: №№ 5, 6, 8.
Лемуан А. Тв. 37. Етюди: №№ 4, 5, 9, 11, 12, 15, 16, 20- 23, 35, 39.
Лешгорн А. Тв. 65. Вибрані етюди для починаючих (за вибором).
Майкапар С. Тв. 33. Мініатюри: Біля моря вночі.
Черні К. Тв. 821. Етюди: №№ 5, 7, 24, 26, 33, 35. Вибрані фортепіанні етюди. Під.
Ред. Г. Гермера. Ч. 1: № 17, 18, 21- 23, 25, 26, 28, 30- 32, 34- 36, 38, 41- 43, 45, 46.

П'ЄСИ

III рік навчання

Барвинський В. Дош.
Барток Б. Вибрані дитячі п'єси (за вибором). Дітям: Зош. 1: №№ 13- 15, Зош.
2: №№ 23, 26- 28 . Мікрокосмос. Зош. 2, 3 (за вибором).
Бетховен Л. П'ять шотландських народних пісень (за вибором).
Гайдн І. Дві п'єси: Фа мажор, Мі- бемоль мажор.
Геворкян Ю. Альбом дитячих п'єс для фортепіано (за вибором).
Гедіке О. Тв. 6. 20 маленьких п'єс для починаючих: №14.
Гендель Г. Три менуета: Фа мажор, ре мінор.
Глінка М. Полька, Почуття.
Глієр Р. Тв. 43. Маленький марш.
Гнесіна О. П'єси- картини: № 4. Зі стрибалкою, № 9. Засяло сонечко.
Гречанінов О. Тв. 118. Східний наспів.
Дваріонас Б. Маленька сюїта: Вальс соль мінор, Млин, Прелюдія.
Живцов А. У печері. Анютини оченята. Вальс
Кабалевський Д. Тв. 27. Токатина . Тв. 39. Клоуни.
Кирвер К. Сонце сідає за море.
Коломієць А. Козачок.

IV рік навчання

Аренський А. Арабеска. Незабудка.
Бабаджанян А. Елегія Соль-мінор.
Бетховен Л. Контрданси. Екосези.
Гершвін Дж. Прелюдії (за вибором).
Глінка М. Баркарола.
Дремлюга М. Прелюд Фа-дієз мажор.
Лисенко М. Експромт.
Ліст Ф. Втіха №4,5.

Мендельсон Ф. Пісні без слів (за вибором).
Прокоф'єв С. Миттєвості тв. 22.
Равель М. Пavana.
Рахманінов С. Елегія. Прелюдії (за вибором).
Сен-Санс К. Карнавал тварин.
Степовий М. Маленька поема. Прелюд.
Чайковський П. Пори року (за вибором).
Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси.
Шостакович Д. Прелюдії (за вибором).
Штогаренко А. Етюди-картини (за вибором).
Шуберт Ф. Музичні моменти.
Шуман Р. Фантастичні п'єси.
Щедрін Р. Тройка.
Якушенко І. Джазовий альбом (за вибором)

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

III рік навчання

Антюфєєв Б. Пісенька.
Арман А. Фугета До мажор.
Бах І.Х. Алегрето.
Бах Ф.Е. Менует.
Ботяров Є. Канон.
Гендель Г. Алеманда.
Герштейн Г. Канон ля мінор.
Гольденвейзер О. Тв. 15. Фугета № 13.
Іванов- Радкевич М. Вісім поліфонічних двоголосних п'єс: №№ 3, 6.
Карташов М. Щира розмова.
Кірнбергер І. Менует Мі мажор.
Кореллі А. Сарабанда мі мінор.
Кребс І. Пасп'є, Менует.
Кригер І. Сарабанда.
Кунау І. Сарабанда.

IV рік навчання

Бах І. Прелюдії і фуги.
Гендель Г. Чаконна Фа-мажор.
Глінка М. Фуга Ля-мінор. Фуга До-мажор.
Кабалевський Д. Прелюдії та фуги.
Регер М. Фугетта тв.17.
Скорик М. Прелюдії та фуги Соль-мажор,
Хіндеміт П. Фуга Фа-мажор.
Шостакович Д. Прелюдії та фуги Ре-мажор,
Шумейко В. Прелюдія та фуга Соль-мажор.
Щедрін Р. Прелюдія та фуга Ля-мінор.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

III рік навчання

Андре А. Тв. 34. Сонатина № 5 Фа мажор, ч. 1.
Беркович І. Сонатина До мажор.
Бетховен Л. Сонатина Фа мажор.
Благой Д. Альбом п'єс: Маленькі варіації Ля мажор.
Глієр Р. Тв.43. Рондо.
Гнесіна О. Тема та шість маленьких варіацій Соль мажор.
Діабеллі А. Тв. 151. Сонатина № 1: Рондо.
Кабалевський Д. Тв. 27. Сонатина ля мінор.
Моцарт В. Сонатина соль мінор.
Раков М. Сонатина До мажор.
Рожавська Ю. Сонатина ч. 2.
Сільванський М. Легкий концерт Соль мажор.
Сорокін К. Тема з варіаціями ля мінор.
Фоглер Г. Концерт До мажор.
Чимароза Д. Сонатина ре мінор.

IV рік навчання

Бетховен Л. Сонати (за вибором).
Гайдн Й. Сонати (за вибором).
Гендель Г. Соната-фантазія До-мажор.
Глінка М. Варіації на тему романсу
Гріг Е. Соната Мі-мінор.
Кабалевський Д. Соната №3.
Моцарт В. Сонати (за вибором),
Прокоф'єв С. Пасторальна сонатина До-мажор.
Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
Степаненко М. Соната-балада Мі-мажор.
Шуберт Ф. Сонати Ля-мінор, Ля-мажор.
Хачатурян А. Сонатина До-мажор.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. – М.: Музыка, 1978. – 287 с.
2. Баренбойм Л. А. Путь к музыцированию. – 2-е изд. – Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с.
3. Браудо И. А. Об изучении клавирных сочинений Баха в музыкальной школе. – М.: Музгиз, 1965. – 80 с.
4. Голубовская Н. И. Искусство педализации. – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с.
5. Кабалевський Д. Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі. – К.: Муз. Україна, 1973. – 190 с.
6. Калинина Н. Т. Клавирная музыка Баха в фортепианном классе. – Л.: Сов. композитор, 1988. – 156 с.
7. Курковский Г. В. Питання фортепіанного виконавства. Збірник статей. – К.: Муз. Україна, 1983. – 139 с.
8. Либерман Е. Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство, 1985. – 144с.
9. Маккиннон Л. Игра наизусть. – М.: Искусство, 1967. – 144 с.
10. Малиновская А. В. Класс основного музыкального инструмента. Искусство фортепианного интонирования. Учебное пособие для вузов. – М.: Искусство, 2005. – 379 с.
11. Маргулис В. И. Об интерпретации произведений Бетховена. – М.: Музыка, 1991. – 75 с.
12. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86 с.
13. Милич Б. О. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. – К.: Муз. Україна, 1971. – 62 с.
14. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. Записки педагога – М.: Музыка, 1982. – 297с.
15. Падалка Г. М. Учитель, музыка, діти. – К.: КГПИ, 1982. – 144 с.
16. Тимакин Е. М. Воспитание пианиста. Методическое пособие. – М.: Музыка, 1989. – 144 с.
17. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано. – М.: Сов. композитор, 1994. – 176 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

18. Мартинсен К. А. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / Карл Адольф Мартинсен; [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
19. Савшинский С. И. Пианист и его работа / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 185 с.
20. Савшинский С. И. Работа пианиста над музыкальным произведением / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
21. Савшинский С. И. Работа пианиста над техникой / Самарий Ильич Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.